

ORTAÖĞRETİM ALAN ÖĞRETMENLİĞİ TEZSİZ YÜKSEK LİSANS PROGRAMININ ÖĞRETMEN ADAYLARINA KAZANDIRDIĞI MESLEKİ YETERLİKLER YÖNÜNDE DEĞERLENDİRİLMESİ (İZLEME ÇALIŞMASI)*

Yrd. Doç. Dr. Semra GÜVEN

Gazi Üniversitesi, Mesleki Eğitim Fak., Eğitim Bilimleri Böl., Ankara/Türkiye
E-mail: sguven@gazi.edu.tr

Özet

Bu araştırmanın amacı; Ortaöğretim Alan Öğretmenliği Tezsiz Yüksek Lisans Programının Öğretmen Adaylarına Kazandırdığı Mesleki Yeterlikler Yönünden değerlendirilmesidir. Çalışmada, 2001–2002 Öğretim Yılı Güz Döneminde İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde Orta Öğretim Alan Öğretmenliği Tezsiz Yüksek Programına başlayan 318 öğrenci araştırma kapsamına alınmıştır. Programa kayıtlı öğrenciler Fizik, Kimya, Biyoloji, Matematik, Felsefe, Tarih, Coğrafya ve Türk Dili alanlarından mezun olmuşlardır. Öğrencilerin mesleki yeterlik algılarını belirlemek amacıyla bu araştırma için araştırmacı tarafından bir ölçek (Öğretmenlik Mesleği Yeterlik Algısı Ölçeği) geliştirilmiştir. Bu ölçek, öğretimi planlama, öğrenme-öğretme sürecini belirleme, sınıf yönetimi-iletişim, gelişim ve rehberlik, ölçme ve değerlendirme alt yeterlik alanlarından oluşmaktadır. Ölçek, 2001–2002 öğretim yılı güz dönemi başında (programın başladığının ikinci haftası) ve 2002-2003 öğretim yılı güz döneminin sonunda olmak üzere öğrencilere iki kez uygulanmıştır. Her iki uygulamada bulunan 209 öğrenciden elde edilen veriler değerlendirmeye alınmıştır. Ön-test ve son-test puanları arasındaki farkların anlamlılık düzeylerini belirlemek amacıyla bağımlı gruplarda uygulanan t-testinden yararlanılmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre, öğrencilerin üç dönemlik tezsiz yüksek lisans programı sonunda öğretimi planlama, öğrenme-öğretme sürecini belirleme, gelişim ve rehberlik alt yeterlik alanlarındaki algılarında anlamlı bir yükselme olduğu; sınıf yönetimi-iletişim, ölçme ve değerlendirme alt yeterlik alanlarındaki algılarında ise anlamlı bir değişimin olmadığı ortaya çıkmıştır. Araştırmanın sonunda orta öğretime alan öğretmeni yetiştirmeye ve öğretmen adaylarına gerekli yeterlikler kazandırmaya yönelik öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Ortaöğretim alan öğretmenliği, tezsiz yüksek lisans programı, mesleki yeterlik, öğretmen adayları.

* Uluslararası Öğretmen Yetiştirme Politikaları ve Sorunları Sempozyumu'nda (12-14 Mayıs 2007- Azerbaycan/Bakü) sözel bildiri olarak sunulmuştur.

**AN EVALUATION OF SECONDARY SCHOOL FIELD
TEACHING MASTER PROGRAMME WITH NO DISSERTATION
FROM THE POINT OF VIEW OF COMPETENCIES
INSTILLED ON TEACHER CANDIDATES**

Abstract

The aim of this study is to evaluate secondary school field teaching master programme with no dissertation from the point of view of vocational competencies that it provides teacher candidates. The research included the 318 students who had registered the programme in İnönü University Social Sciences Institute in the 2001-2002 academic years fall semester in its scope. The students graduated from Physics, Mathematics, Philosophy, History, Geography, and Turkish Language and Literature departments of the institute. A scale (the scale of teaching profession competence perception) was developed by the researcher so as to determine the students' perception of professional competence. The scale was composed of such sub-competence fields as planning the teaching, determining the process of learning-teaching, classroom management-communication, development and guidance, and measurement and evaluation. The scale was applied on the students two times: at the beginning of the 2001-2002 academic year fall semester (in the second week) and at the end of the 2002-2003 academic year fall semester. The data that was obtained from the 209 students who had taken part in both applications were evaluated. In order to determine the significance levels of the differences between the pre-test and post-test scores, t-test that was used with dependent groups was employed. The research findings showed that at the end of the three- semester master programme with no dissertation, there was a significant rise in the students' perception of the sub-competence fields of planning the teaching, determining the process of learning-teaching, development and guidance whereas there was no significant change in their perception of the sub-competence fields of classroom management-communication, and measurement and evaluation. Consequently, suggestions concerning secondary school field teacher training, as well as recommendations for providing them with required competencies were made.

Key Words: Secondary school field teaching, master programme with no dissertation, vocational competencies, teacher candidates.

Giriş

Dünyadaki bilim ve teknoloji alanında hızlı değişimler, aynı zamanda bireyin ve toplumun ihtiyaçlarını karşılamak için eğitim alanındaki değişimleri de beraberinde getirmektedir. Dünyada bilginin önemi sürekli artmakta ve toplumlar endüstri toplumundan bilgi toplumuna doğru bir geçişin güçlüklerini yaşamaktadırlar. Toplumların yaşadıkları bu değişimle birlikte ülkeler, bireylerin değişen ve gelişen ihtiyaçlarını karşılamak ve uyumlarını kolaylaştırmak için eğitim sistemlerini sürekli gözden geçirmek ve geliştirmek durumundadırlar.

Türkiye Cumhuriyeti Milli Eğitim Bakanlığı tarafından ilköğretim ve ortaöğretim programlarında yapılan son gelişmeler ve uygulamalarla eğitim sistemimiz yeni bir anlayış kazanmıştır. 2004 yılından itibaren başlanılan program geliştirme çalışmaları ile eğitim sistemimiz yapılandırmacı (constructivist) eğitim anlayışı çerçevesinde öğrenci merkezli öğretim modelini benimsemiştir. Yapılandırmacı eğitim anlayışını temel alan eğitim programı, öğrenmenin kalıcılığını sağlayarak bireylere üst düzey bilişsel becerileri

geliştirecek şekilde tasarlanmaktadır (Şaşan, 2002). Öğrenci merkezli öğretim modelinin uygulanmasıyla birlikte eğitim-öğretim faaliyetlerinin gerçekleştiği eğitim kurumlarının birer “öğrenme kurumlarına” dönüşmesi söz konusu olmuştur. Eğitim kurumlarının sadece öğrencilere destek olmanın dışında, öğretmenler içinde bir “profesyonel gelişim merkezleri” olarak rol oynayacakları düşünülmektedir (Vermeulen, P., Gademan, İ., Savelkoul, T. ve Vernooy, M., 2004, 6). Eğitim kurumlarının önceden belirlenen kuralları ve konuları aktarma yerine, kendilerini geliştiren ve yeniliklere uyum sağlayan birer kurum olma özelliğini taşıyabilmesinde ise bu kurumlarda görev yapan öğretmenlerin nitelikleri oldukça önem taşımaktadır. Okulda eğitim sürecinin uygulayıcısı olan öğretmen; öğrencisini etkin, yaratıcı ve yapıcı olarak yetiştirme sorumluluğunu yerine getirmek için tüm imkanlarını kullanmak zorundadır (Küçükahmet, 2002, 8-9) Eğitim ve öğretimde hedefler ne kadar iyi belirlenirse belirlensin, dersin içeriği ne kadar işlevsel seçilip organize edilsin, o hedefler ve kavrayışlara sahip iyi öğretmenler elinde yürütülmedikçe, eğitimde beklenen sonucun alınması olanaklı değildir (Sümbül, 2006, 337). Nitelikli bir öğretmen, eğitim sistemini başarıya taşıyabileceği gibi sistemin de sağlıklı bir şekilde işlemesine katkıda bulunacaktır. Onural (2005) tarafından yapılan bir çalışmada, ideal bir öğretimde bulunması gereken niteliklerin başında, öğretmenin konu alanında yeterli olması, bunu sırasıyla pedagojik formasyon, öğretmenlik mesleğini sevmesi, çocukları/insanları sevmesi, iyi bir iletişim becerisine sahip olması, hoşgörülü, sabırlı, genel kültürünün iyi olması ve adil davranması seçeneklerinin izlediği belirlenmiştir.

Öğretmenlik mesleğinin niteliğinin yükseltilmesi, öğretmenlerin genel ve özel yeterlik alanlarının belirlenmesi ve bu yeterliklerin de hizmet öncesinde öğretmen yetiştiren kurumlarda öğretmen adaylarına kazandırılması ile gerçekleştirilebilir. Yeterlik; öğretmenin öğretmenliğin işlevlerini yerine getirebilecek yeteneklere sahip olmasıdır (Açıkgöz, 1995, 91). Öğretmenlerin meslek bilgisi yeterlikleri, daha çok öğretim-öğrenme sürecinde yer alan plan yapma ve ders hazırlığı, öğretim yöntemlerinden yararlanma, iletişim becerisini kullanma, sınıfı yönetme ve öğrencilerle sağlıklı ilişkiler kurma, öğrencilerin öğrenmelerini değerlendirme ve kayıt tutma yeterlikleri olarak sıralanmaktadır (Demirel, 2000, 204). Temel Eğitime Destek Projesi kapsamında (TEDP) Milli Eğitim Bakanlığı'nın üniversitelerle işbirliği içerisinde yürüttüğü çalışmada, Öğretmenlik Mesleğinin Genel Yeterlikleri belirlenmiştir. Bu yeterlikler kişisel ve mesleki değerler, öğrenciyi tanıma, öğrenme ve öğretme süreci, öğrenmeyi, gelişimi izleme ve değerlendirme, okul, aile ve toplum ilişkileri, program ve içerik bilgisi şeklinde temel başlıklar altında toplanmaktadır (MEB, Öğretmen Yetiştirme Genel Müdürlüğü, 2005). Ülkemizde öğretmen eğitimi alanındaki yeni gelişmeler ve millî eğitim sisteminin ihtiyaç duyduğu nitelikli öğretmeni yetiştirme çabaları çerçevesinde eğitim fakültelerinin yeniden yapılandırılması gündeme gelmiş ve Yükseköğrenim Kurulu'nun girişimleriyle eğitim fakültelerindeki lisans programları yeniden düzenlenmiş ve bu programlar 1998-1999 öğretim yılından itibaren tüm eğitim fakültelerinde uygulanmaya başlanmıştır (YÖK, 2007a). Aynı zamanda Yüksek Öğretim Kurulu tarafından ortaöğretim alan öğretmenlerinin yetiştirilmesi amacıyla yönelik olarak iki tür program düzenlenmiştir. Bu programlar aşağıda belirtildiği şekilde tanımlanmaktadır (Resmi gazete, 01.07.1996, sayı, 22683):

a) Birleştirilmiş Lisans Artı Tezsiz Yüksek Lisans Programı

İlgili alanın bulunduğu fakülte (alan fakültesi) ile eğitim fakültesi ile ilgili enstitü anabilim dallarınca ortak yürütülen birleştirilmiş lisans artı tezsiz yüksek lisans programları düzenlenir. Bu programın lisans kademesindeki öğrenciler ilk yedi yarıyıldaki derslerini alan fakültesinden alırlar. Bu derslerin tümünü başarı ile tamamlayan öğrenciler lisans

kademesinin son yarısında o alanın nasıl öğretilceğini kapsayan ders ve uygulamalarını eğitim fakültesinden alırlar ve bunları da başarı ile tamamlayan öğrencilere o alanın adını ana dal, eğitimi de yan dal olarak belirlenen lisans diploması verilir.

Lisans kademesini tamamlayan öğrenciler ilgili enstitüye bağlı bir enstitü anabilim dalı olarak yürütülen tezsiz yüksek lisans kademesine doğrudan geçirilirler. Lisansüstü kademe ile yarı yıla eşdeğer bir süre içinde mezuniyet için öngörülen tüm şartları tamamlayan öğrencilere ilgili alan öğretmenliğinin adını taşıyan yüksek lisans diploması verilir.

b) Tezsiz Yüksek Lisans Programı

Yükseköğretim Kurulunca tespit edilen programlardan lisans diploması almış öğrencileri; lisans diploması almış oldukları programla ilgili ortaöğretim alanında öğretmen olarak yetiştirmek amacıyla üç yarı yıla eşdeğer bir süreyi kapsayan tezsiz yüksek lisans programları düzenlenir. Bu tür yüksek lisans programlarına, usul ve esasları Yükseköğretim Kurulunca tespit edilen sınavla öğrenci seçilir ve yerleştirilir.

Ortaöğretim alan öğretmenlerinin yetiştirilmesi amacı ile düzenlenen birleştirilmiş lisans artı tezsiz yüksek lisans ve tezsiz yüksek lisans programlarına ilişkin giriş ve mezuniyet şartları ile bu programların yürütülmesine ilişkin usul ve esaslar, Üniversitelerarası Kurulun görüşü alınarak Yükseköğretim Kurulunca tespit edilir. Yükseköğretim Kurulunca tespit edilen programlardan lisans diploması almış öğrencileri; lisans diploması almış oldukları programla ilgili ortaöğretim alanında öğretmen olarak yetiştirmek amacıyla üç yarıyla eşdeğer bir süreyi kapsayan tezsiz yüksek lisans programları düzenlenir. Bu tür yüksek lisans programlarına, usul ve esasları Yükseköğretim Kurulunca tespit edilen sınavla öğrenci seçilir ve yerleştirilir.

Eğitim fakültelerinde 8 yıldır yürütülen öğretmen yetiştirme lisans programlarının, 2006 yılında Yükseköğretim Kurulu ve eğitim fakültelerinin yönetici ve öğretim elemanları tarafından yeniden gözden geçirilerek güncellemeleri yapılmıştır (YÖK, 2007b). Bu güncelleme çalışmaları Eğitim Fakültelerinde okutulan öğretmenlik meslek bilgisi derslerinin adları, içerikleri, süreleri ve dönemlerinde düzenlemeler yapılmıştır (Mahiroğlu, 2006, 399). Alan öğretmeni yetiştiren Tezsiz Yüksek Lisans programları ise ilk uygulamaya konulduğu biçimiyle uygulanmaktadır. Üç dönem halinde verilen dersler Öğretmenlik Mesleğine Giriş, Gelişim ve Öğrenme, Öğretimde Planlama ve Değerlendirme, Özel Öğretim Yöntemleri I, Okul Deneyimi I, Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme, Sınıf Yönetimi, Özel Öğretim Yöntemleri II, Okul Deneyimi II, Seçmeli I, Konu Alanı Ders Kitabı, Rehberlik, Öğretmenlik Uygulaması ve Seçmeli II dir. Programda yer alan dersler ve içerikleri incelendiğinde, genellikle derslerin öğretmen adaylarına öğretmenlik mesleğine ilişkin yeterlikler kazandırmayı amaçladığı anlaşılmaktadır. Bu çalışmada ortaöğretim alan öğretmenliği Tezsiz Yüksek Lisans Programının öğretmen adaylarına kazandırdığı mesleki yeterlikler yönünden değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Yöntem

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu 2001–2002 Öğretim yılı Güz Döneminde İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde Orta Öğretim Alan Öğretmenliği Tezsiz yüksek Lisans

Programına devam eden 318 öğrenci oluşturmaktadır. Tezsiz yüksek lisans programlarına devam eden ve 2001–2002 öğretim yılı güz dönemi başında ve 2002–2003 öğretim yılı güz döneminin sonunda her iki uygulamada bulunan ve programa kayıtlı öğrencilerin yaklaşık %66'sını oluşturan 209 (79 kız, 130 erkek) öğrenciden elde edilen veriler araştırmada değerlendirmeye alınmıştır. Araştırma kapsamına alınan öğrencilerin alanlarına ve her iki uygulamada bulunmalarına göre sayısal dağılımı Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1: Araştırma Kapsamına Alınan Öğrencilerin Alanlarına ve Her İki Uygulamada Bulunmalarına Göre Sayısal Dağılımı

Alanlar	Öğrenci Sayıları	%	Her İki Uygulamada (ön test-son test) Bulunan Öğrenci Sayıları	%
Sosyal Alan(felsefe, tarih, coğrafya, Türk Dili ve Edebiyatı)	145	45.59	96	45.93
Fen ve Matematik Alanı (fizik, kimya, biyoloji matematik)	173	54.40	113	54.06
Toplam	318	100	209	100

Tablo 1’de görüldüğü gibi öğrencilerin alanlarına sosyal alandan (felsefe, tarih, coğrafya ve Türk Dili ve Edebiyatı) 145 (%45.59) ve Fen ve Matematik alanından (fizik, kimya, biyoloji, matematik) 173 (%54.40) olmak üzere toplam 318 öğrenci araştırma kapsamına alınmıştır. Yine Tablo 1’de görüldüğü gibi her iki uygulamada (ön test-son test) bulunan sosyal alandan (felsefe, tarih, coğrafya ve Türk Dili ve Edebiyatı) 96, fen ve matematik alanından (fizik, kimya, biyoloji, matematik) 113 (%54.06) olmak üzere 209 öğrenci araştırma kapsamına alınmıştır.

Veri Toplama Aracı

Bu çalışmada veri toplama aracı olarak, öğrencilerin mesleki yeterlik algılarını belirlemek amacıyla bu araştırma için araştırmacı tarafından bir ölçek (Öğretmenlik Mesleği Yeterlik Algısı Ölçeği) geliştirilmiştir. Ölçeğin geliştirilmesinin ilk aşamasında, ortaöğretim Alan Öğretmenliği Tezsiz Yüksek Lisans programında öğretmenlik meslek bilgisi derslerini veren öğretim elemanlarından okuttukları derslerde öğrencilere kazandırmayı hedefledikleri yeterlikleri listelemeleri istenmiştir. Bu şekilde toplanan verilere dayalı olarak ölçme aracının taslağı hazırlanmış ve bu taslak programlarda derse giren aynı öğretim elemanlarının görüşüne ve değerlendirilmesine sunulmuştur. Alınan geri bildirimler ve öneriler doğrultusunda ölçme aracı tekrar gözden geçirilmiş ve gerekli düzeltmeler yapılmıştır. Bu şekilde hazırlanan ölçek İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Programında öğrenim gören son sınıf öğrencilerinden bir şubeye (35 öğrenci) deneme amacıyla uygulanmıştır. Uygulama sonucunda ölçek tekrar gözden geçirilmiş ve ölçeğe son şekli verilmiştir. Ölçme aracının güvenilirlik düzeyini belirlemek amacıyla araç Sınıf Öğretmenliği Programında öğrenim gören 4. Sınıf öğrencilerinden bir şubeye (38 öğrenci) iki hafta ara ile uygulanmış ve .82 güvenilirlik katsayısı elde edilmiştir.

Araştırma verilerinin toplanmasında kullanılan ölçme aracını oluşturan 5 alt alan, her alanın hangi madde numaralarından oluştuğu ve her alanın kapsadığı madde sayısını veren dağılım Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2: Ölçme Aracını Oluşturan Alt Alanlar ve Maddelerin Bu Alanlara Dağılımı

Sıra no	Alt alanlar	Hangi maddeler arasında olduğu	Madde Sayısı
1	Öğretimi Planlama	1-8	8
2	Öğrenme-Öğretme Sürecini Belirleme	9-14	6
3	Sınıf Yönetimi-İletişim	15-29	15
4	Gelişim ve Rehberlik	30-36	7
5	Ölçme ve Değerlendirme	37-43	7

Tablo 2’de görüldü gibi ölçek, öğretimi planlama (8 madde), öğrenme-öğretme sürecini belirleme (6 madde), sınıf yönetimi-iletişim (15 madde), gelişim ve rehberlik (7 madde), ölçme ve değerlendirme (7 madde) alt yeterlik alanlarını içeren toplam 43 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin cevaplanmasında Çok Yeterli (5), Yeterli (4), Az Yeterli (3), Yetersiz (2) ve Hiç Yeterli Değil (1) şeklinde bir derecelendirme kullanılmıştır. Her maddeye verilen yanıtlara göre elde edilen puanlar toplanarak araştırma kapsamına alınan her öğrenci için ölçeğin 5 alt alanına göre puanlar elde edilmiştir.

Araştırmada kullanılan Öğretmenlik Mesleği Yeterlik Algısı Ölçeği, 2001–2002 öğretim yılı güz dönemi başında (programın başladığının ikinci haftası) ve 2002–2003 öğretim yılı güz döneminin sonunda olmak üzere öğrencilere iki kez uygulanmıştır. Her iki uygulamada bulunan öğrencilerden elde edilen veriler değerlendirilmeye alınmıştır.

Verilerin İstatistiksel Analizi

Araştırmada verilerin değerlendirilmesinde öntest ve sontest puanları arasındaki farkların anlamlılık düzeylerini belirlemek amacıyla bağımlı gruplarda uygulanan t-testinden yararlanılmıştır.

Bulgular ve Yorum

Araştırma kapsamına alınan öğrencilerin Öğretmenlik Mesleği Yeterlik Algısı Ölçeğinin birinci ve ikinci uygulamasından aldıkları puanların ortalamaları, standart sapmaları ve t değerleri Tablo 3’de verilmiştir.

Tablo 3: Öğrencilerin Öğretmenlik Mesleği Yeterlik Algısı Ölçeğinin Öntest ve Sontest Uygulamasından Aldıkları Puanların Ortalama, Standart Sapma ve t Değerleri

Alt Yeterlik Alanları	Uygulama	N	x	s	t	p
Öğretimi Planlama	Ön	209	25.82	4.55	25.001	.000
	Son	209	33.21	3.71		
Öğrenme-öğretme Sürecini Belirleme	Ön	209	20.91	4.12	27.138	.000
	Son	209	26.95	3.21		
Sınıf Yönetimi-İletişim	Ön	209	51.42	9.11	1.795	.074
	Son	209	52.17	9.32		
Gelişim ve Rehberlik	Ön	209	23.29	4.55	24.376	.000
	Son	209	29.67	3.82		
Ölçme ve Değerlendirme	Ön	209	19.78	5.57	1.376	.170
	Son	209	20.18	4.02		

Tablo 3'deki veriler incelendiğinde, üç dönemlik Tezsiz Yüksek Lisans Programına devam eden öğrencilerin Öğretmenlik Mesleği Yeterlik Algısı ölçeğinin alt yeterlik alanlarından aldıkları sontest puanlarının öntest puanlarından daha yüksek olduğu görülmektedir. Öntest ve sontest puanları ortalamalarının karşılaştırılmasına yönelik uygulanan t-testi sonucunda öğretimi planlama (konuya uygun hedef ve hedef davranışları belirleme, uygun öğretim strateji yöntem ve teknikleri belirleme, materyal seçme vs.), öğrenme-öğretme sürecini belirleme (konulara uygun öğretim yöntem ve teknikleri kullanma, konuyu önceki ve sonraki derslerle ilişkilendirme, öğrencilerin derse aktif katılımları için etkinlikler düzenleyebilme, konuya uygun ders materyalleri seçme ve kullanma, öğretim sürecinde öğrencilere pekiştirici ve dönüt verme ve dersi günlük yaşamla ilişkilendirme vs.), gelişim ve rehberlik (öğrencilerin fiziksel, bilişsel, duygusal ve sosyal gelişim özelliklerini tanıma, çalışma yöntemleri konusunda öğrencilere nasıl yardımcı olabileceğini bilme, okuldaki rehberlik hizmetleri içindeki görev ve rollerini bilme vs.) alt yeterlik alanlarındaki öntest ve sontest puan farklılığının anlamlı düzeyde ($p < .001$) olduğu bulunmuştur. Yani öğrencilerin tezsiz yüksek lisans programının sonunda öğretimi planlama, öğrenme-öğretme sürecini belirleme, gelişim ve rehberlik alt yeterlik alanlarındaki algılarında anlamlı bir artış olduğu ortaya çıkmıştır. Bu bulgu, öğretmen adaylarına uygulanan bu programın öğretmen adaylarının bu yöndeki mesleki yeterliklerinde olumlu bir değişimi sağladığı şeklinde yorumlanabilir.

Diğer yandan öğrencilerin sınıf yönetimi-iletişim (derse uygun bir giriş yapabilme, derse ilgi ve güdülenmenin sürekliliğini sağlama, ders süresini etkin ve verimli kullanabilme, öğrencilerle etkili bir iletişim kurabilme ve iletişim engellerinin farkında olma vs) ölçme ve değerlendirme (uygun ölçme aracı hazırlayabilme, ölçmede hata kaynaklarını bilme ve elde edilen puanları değerlendirme vs.) alt yeterlik alanlarındaki öntest ve sontest puan farklılığın ise anlamlı düzeyde olmadığı ($p > .05$) bulunmuştur. Bu bulgu da tezsiz yüksek lisans programının öğrencilerin sınıf yönetimi-iletişim, ölçme ve değerlendirme alt yeterlik alanlarındaki algılarında anlamlı bir değişime neden olmadığı anlamına gelmektedir.

Araştırmadan elde edilen bulgulara dayalı olarak aşağıdaki önerilerde bulunulabilir:

- Ortaöğretim Alan Öğretmenliği Tezsiz Yüksek Lisans Programına devam eden öğretmen adaylarının sınıf yönetimi, sınıf içi iletişim, ölçme ve değerlendirme alt yeterlik alanlarındaki bilgi ve becerilerini artırmak amacıyla bu konuları içeren derslerde kuramsal bilgilerin yanında uygulamalara da önem verilmelidir.
- Ortaöğretim program geliştirme çalışmalarına dayalı olarak Tezsiz Yüksek Lisans Programının dersleri ve içerikleri yeniden gözden geçirilmeli ve gerekli düzenlemeler yapılmalıdır. Örneğin yeni ortaöğretim programlarındaki en önemli değişikliklerden biri, performansa dayalı ölçme ve değerlendirme uygulamalarına yer verilmesidir. Bu bakımdan Tezsiz Yüksek Lisans Programında yer alan Öğretimde Planlama ve Değerlendirme Dersi kapsamında verilen ölçme ve değerlendirme konuları ayrı bir ders olarak verilmeli ve performansa dayalı ölçme ve değerlendirme uygulamalarının nasıl yapılması gerektiği konusunda öğretmen adaylarına gerekli yeterlikler kazandırılmalıdır.

Kaynakça

Açıköz, Kamile Ün (1995). Training teachers for cooperative classes. *Teacher Training For The Twenty First Century*. İzmir: Dokuz Eylül University Buca Faculty of Education, 7-9.

Demirel, Özcan (2000). *Uygulamadan Uygulamaya Öğretme Sanatı*. Ankara: Pegem Yayıncılık

Küçükahmet, Leylâ (2002). *Öğretimde Planlama ve Değerlendirme*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım

Mahiroğlu, Ahmet (2006). Öğretmenlik mesleği ve öğretmen yetiştirmede gelişmeler ve yenilikler. *Eğitim Bilimine Giriş*. Birinci Baskı (Ed. Özcan Demirel-Zeki Kaya), Ankara: Pegem Yayıncılık.

Onural, Hatun (2005). Öğretmen adaylarının ideal öğretmen niteliklerine ilişkin görüşleri. *Kongre Kitabı Cilt 1* (Ed: Hüseyin Kıran). Denizli: Pamukkale Üniversitesi, XIV. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi, 452-455.

Resmi Gazete. 01.07.1996, sayı, 22683.

Sümbül, Ali Murat (2006). Bir meslek olarak öğretmenlik. *Eğitim Bilimine Giriş*. Birinci Baskı (Ed. Özcan Demirel-Zeki Kaya), Ankara: Pegem Yayıncılık.

Şaşan, Hasan H. (2002). Yapılandırmacı öğrenme. *Yaşadıkça Eğitim*. 74-75, 49-52.

T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Öğretmen Yetiştirme Genel Müdürlüğü (2005). *Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri Taslağı, Projeler Koordinasyon Merkezi Başkanlığı Temel Eğitime Destek Programı "Öğretmen Eğitimi Bileşeni"*.

Vermeulen, P.; Gademan, İ., Savelkous, T. and Vernooij M., (2004). Rapor: Temel Eğitime Destek Programı (TEDP). *Eğitim Materyalleri İçin Taslak Esaslar ve Çerçeve* (EMSC), Ankara.

YÖK. (2007a). Öğretmen Yetiştirme.

http://yok.gov.tr/egitim/ogretmen/ogretmen_egitiminde_kalite.htm adresinden 08.04.2007 tarihinde alınmıştır.

YÖK. (2007b) Öğretmen Yetiştirme. <http://yok.gov.tr/egitim/ogretmen/aciklama.doc> adresinden 08.04.2007 tarihinde alınmıştır.